

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΙΔΡΥΘΗΚΑΝΕ ΣΤΑ 1922 — ΒΓΑΙΝΟΥΝΕ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΡΑΔΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β.
ΑΡ. 6—12 ΙΟΥΝΗΣ 1923

ΤΡΙΦΥΛΛΑ

IV

Σκύβω κι' ὄλο λιγύζουνε
τὰ γόνατα καλάμια
λαὸς οἱ ἄνθοι στὰ χέρια μου
γιὰ νυφικὰ θαλάμια
Τρυγῶ τοὺς κάμπους σπάταλα
κι' ὄλο λέγω δὲ φτάνει
πετῶ μακρὰ τὰσφόντελα
τί ἢ πίκρα δὲ σοῦ πιάνει
Νὰ τὰ σκορπῶ στὸ μπάσιμο
σὰ θὰ γυρνᾷς καλέ μου
γιὰ νὰ σφογγίσεις τὰ αἵματα
τοῦ χαλαστῆ πολέμου.

V

Ὁνειρο. Κάπου μ' ἔσεργαν
τρία ἄσπρα περιστέρια
ποὺ εἶχαν φῶς στὶς φτεροῦγες τους
μὲ βούλες ἀπ' ἀστέρια.
Σ' ἀνατολὲς ἀνέσπερες
σ' ἀχτίνες ὠραῖες σκλάβια
μὴ ροδαβγῆ ποὺ χάραξε
ὄλο στὰ ἔμπρὸς μ' ἐτράβα
Μεσοστρατὶς ἢ ἀγάπη μου
προβαίλνει ἢ μαβρομάτα.
—Νοῦ ἂ θὲς μαζί τους διάβαινε
μὰ ἐγὼ θάλάξω στράτα.
Μοσχονῆσι

ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑ'Ι ΣΚΑΚΗ

Η ΑΝΑΜΝΗΣΗ

Ἡ ἀνάμνησὶ σου ἦρθε καὶ δῶ, στὸ ξένο αὐτὸ ἀκρογιάλι
καὶ τήνε βλέπω ἀπὸ μακρὰ, δισταχτικὴ νὰ στέκη
σὰν τὰ πανιὰ τῶν καραβιῶν ποὺ ἀκίνητα στὸ πέλαγος
σιέκουν καὶ μοιάζουν λάβαρα λευκὰ στὴ νηγεμία.
Ἡ ἀνάμνησὶ σου ἦρθε καὶ δῶ, στὴν ξένη πολιτεία
κι ἀπὸ μακρὰ τὴ βλέπω σὰν τὰ φῶτα κάποιων πλοίων
ποὺ μοιάζουν νὰ ξεχάστηκαν στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
καὶ ποὺ κανεὶς ἂν ἔρχονται ἢ ἂν φεύγουν δὲν τὸ ξέρεσι.
Πῶς θὰ μοῦ ζῆς, ὦ ἀνάμνηση, στὴν ξένη πολιτεία
ποὺ οἱ δρόμοι τῆς εἶν' ὕπουλοι καὶ δὲ μᾶς ἀγαποῦνε
κι ὅπου οἱ φανοὶ λιποθυμοῦν στὰ ἔρημα σταυροδρόμια,
καὶ πῶς θὰ βλέπεις τὰ βουβὰ καὶ σκυθρωπὰ λιμάνια,
ὅπου, σὲ μιὰν ὀλόμαυρη, σὰν κόλαση, ἐπιφάνεια,
κοιμοῦνται ἴσκιοι καραβιῶν, ἀσάλευτοι σὰ βράχοι,
τὶς προκυμαῖες τὶς βουβὲς πόχουνε πιά γεράσει
κι ὅπου ὄνειρεύονται οἱ λιγνοὶ καὶ στοιχειωμένοι στῦλοι.
Δὲν εἶν' ἐδῶ τοῦ κήπου σου οἱ ἀχτίνες καὶ τὰ ρόδα.
Μὰ μείν' ἐδῶ, ὦ ἀνάμνηση, ποῦρθεσ δειλὰ ἀπὸ πέρα.
Θὰ σ' ἔχω δίπλα μου, σὰ μιὰν ἀδύνατη μικρούλα,
ποῦρθε ἀπὸ μιὰν ἀνάρρωση καὶ θέλει προστασία.
Μεῖνε μαζί μου, φωτεινὴ ἀνάμνηση, μὰ θάσαι
δῶ πέρα πάντοτε δειλὴ καὶ πάντα φοβισμένη
σὰν πεταλούδα στὶς παραμονὲς τοῦ φθινοπώρου.

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΕΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΔΕΡΦΗ

I

Ἔσβυσες, λατρεμένη μου, ἐν εἰρήνῃ
χωρὶς λιγὸν, χωρὶς λέξη καμία
κι ἀγνούλα ἐδόθης στὴν ἀνυπαρξία
σὰν ἀχνὸ φῶς πού τὸ βραδάκι σβύνει.
Μὰ πλάι σου ἀδερφὸς κανεὶς νὰ χύνει
δὲν εἶταν τότε δάκρια, τί ἢ μανία
τῶν πολέμων καὶ ἡ κακοπιστία
τῶν δημοκόπων τοὺς εἶχε ἀπομακρύνει
Κ' ἔσβυσες, λατρεμένη μου καὶ γύρα
ἢ θλιβερὴ μας ἀδερφή μόνο θρηνοῦσε
κ' ἡ πιὸ θλιβὴ μητέρα μας πού μύρα
δὲν εἶχε νὰ σοῦ χύσει... τοῦ θανάτου
σου κάθε μιὰ γιὰ μῦρον ἐσκορπούσε
τὸ δάκρυ σπαραχτοῦ ἐνοῦ κλαμάτου.

III

Ἄπ τὸ ὑγρὸ τὸ σπίτι μας στὸ δρόμο
σὰν ἔβγαινες πού πήγαινες, καημένη
μὲς τὰ λευκὰ νυφιάτικα ντυμένη
καὶ μὲ κεροσταυρὸν ἔχοντας στομα-
μένο τὸ στοματάκι καὶ στὸν ὄμο
δυὸ πορτοκάλια, ἄλλι, καὶ στολισμένη
μὲ φύλλα καὶ μὲ λούλουδα... καὶ γένη-
κε κοπετὸς στὸ σπίτι καὶ στὸ δρόμο ;
Κ' εἰκόνα τί κρατοῦσες μιὰ στὰ χέρια
σὰ λιτανεῖα νάκανες μὴν ἅγια...
καὶ πλομισμένη ὡς εἶσουν πλούσια, πλέρια
νὰ γύρεις ὡς ἡχοῦσανε τρισάγια
μὲ τὸ λαμπρὸ στεφάνι στὸ κεφάλι
σὲ ποιοῦ καλοῦ σου πήγαινες ἀγκάλῃ ;

IV

Καὶ δὲ θε' ν' ἀναλάμπουν πιά σου τᾶστρα
τὰ μάτια, φλογερὰ πού εἶχε μεστώσει
ὁ πόθος τοῦ φωτός, καὶ ποῦχαν στρώσει
τραπέζι σε τῆς πόλης μας τὰ κάστρα
δὲ θέλουν σὲ δεχτοῦν πλέον γελᾶστρα
κ' εὐθυμὴ τραγουδίστρα νὰ ναρκώσει
τὰ πάντα γύρου καὶ νὰ ἐμψυχώσει
ὅ,τι σύμμετρον ἐσὺ πού τοῦσουν πλάστρα.
Καὶ δὲ θε' νὰ φανεῖ πιά νὰ προβαίνει
στὸ σῶμα σου ὁ πόθος λαφιασμένος
νὰν τὸν λατίζει ἐνδύναμα ἕνα μένος...
Τόρα πιά ἡ εἰκόνα σου ἀφημένη
στὸν ἥρεμο τῆς σάλας μας τὸν τοῖχο
θᾶποζητάει τοῦ θρήνου ἕναν ἦχο.

ΑΚΙΣ ΜΙΡΑΝΑΣ

Ο ΠΑΡΘΕΝΑ

ΧΑΡΙΣΜΕΝΟ ΣΤΗ ΔΑ ΜΑΡΙΑ Σ.

Ἦ παρθένα Μαρία,
Τὸ λιβάνι, τὴ σμύρνα,
Τὸ κερί, τὸ στεφάνι,
Τὸν ὕμνο ;
Ποιὸ ἀπ' ὅλα ζητᾶς ;

Ἄπο τοῦ ἡλίου τὰ μέρη
Θὰ σοῦ φέρω τὰ μύρα,
Τὸ λιβάνι, τὴ σμύρνα,
Τὸ μύσχο·
Ἦλ' αὐτὰ τᾶγαπᾶς.

Κι' ἀπ' τῆς Δύσης τὰ πλάτη
Στῶν παρθένων τοὺς κάμπους
Θὰ διαλέξω τὰ κρίνα
Γιὰ σένα.
Πές μου, θὰ τὰ δεχτῆς ;

Μὰ ἕνα πάνω ἀπὸ τ' ἄλλα !
Ἄπ' τὰ βᾶθη τοῦ πόνου
τῆς καρδιάς θὰ σοῦ πλέξω
Τὸν Ὑμνο
Τοῦρανοῦ καὶ τῆς Γῆς !

Χίος, Γενάρης 1923

Χ. ΠΑΓΙΔΟΥΣΗΣ

ΚΑΠΟΙΕΣ ὈΡΕΣ

Στὴ γλυκεῖα κόρη τοῦ Βορᾶ
RUTH LAGERLÖF
τὸ χαρῖος.

Κάποιες ὄρες μιὰ βαρεῖα
μὲ κρατάει ὄρη,
τὰ βαρύτερα ὄρη νὰ κυλήσω.
Δὲ βαστᾶ μου ἡ ψυχὴ, δὲ βαστάνε οἱ ἄρμοι
καὶ γυρνᾷ ἡ καρδιά
πάντα πίσω.

Κάποιες ὄρες μιὰ τραχεῖα
μὲ ξυπνάει φωνή,
τῶν συννέφων τὸ χάος γιὰ νὰ σκίσω.
Εἶν' ὁ πόθος πολὺς, μὰ ἡ λαλιὰ μου βραχνή
τὴ μεγάλη ἀναπνία
γιὰ νὰ κλείσω.

Κάποιες ὄρες μιὰ κακία
μὲ τραβάει πνοή,
τὴ μεγάλη χαρὰ νὰ γλεντήσω.
Μὰ εἶν' ὁ πόνος βαθὺς καὶ τὸ κλάμα ἀάντηχέ.
Τί μοῦ μέλλεται πιά
γιὰ νὰ ζήσω ;

Dresden 1922

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΣΟΝΝΕΤΟ

ΑΓΑΠΗ

Ἡ ἀγλύκαντη ψυχὴ πῶς τὸ προσμένει
τὸ θεῖο φιλί σου, Ἀγάπη εἰρηνοφόρα...
Ἔρμη, τυφλὴ παράδειρε στὴ μπόρα
τοῦ βίου καὶ τὸ κριμα τὴ βαραίνει.

Δέξου τη στὸ βωμὸ μετανοιωμένη
καὶ μὴν τῆς ἀρνηθῆς τὰ οὐράνια δῶρα·
κι ἂν λουστῇ στ' ἀχραντὸ σου μῦρο τώρα,
λευκότερη θὰ βγῇ, ξανανειωμένη.

Κι' ἄλλωσε, Ἀγάπη, γύρω ἀπ' τὴν ψυχούλα
τ' ἀνέσπερο τὸ φῶς σου· τὸ σκοτάδι
νὰ διαλυθῇ... Κ' ἔτσι, μιὰ ροδαυγούλα

γλυκεῖα, σὰν τὸν ἀνθὸ στοῦ ἡλιοῦ τὸ χᾶδι,
ν' ἀνοίξῃ—μὲ τὸ μύσχο πού θὰ χύνῃ
πόνους δικούς καὶ ξένους νὰ πρᾶυνῃ...

Ἀθήνα

ΝΙΚΟΣ ΠΑΛΛΗΣ

ΟΡΑΤΙΟΥ ΦΛΑΚΚΟΥ

Βιβλ. I, Ὠδὴ XXV

Πιὸ σπάνια σειοῦνε τὰ κλειστὰ παράθυρά σου
μὲ χτύπους συνεχεῖς παραλυμένοι νέοι
κι οὔτε τὸν ὕπνο σοῦ ταράζουν κι ἀγαπάει
ἢ θύρα τὸ κατώφλι,
ἢ θύρα πρῶτα πού εὐχόλα πολὺ κινούσε
τὰ πόμολα. Καὶ τώρα σπάνια, ὡ σπάνια ἀκούγεις:
«Στὸ μᾶκρος τῶν νυχτῶν χάνουμαι ἐγὼ δίκως σου
καὶ σὺ, Λυδία, κοιμᾶσαι ;»
Γρηὰ καὶ σὺ ἔτσι τοὺς αὐθάδεις σου ἐρωμένους
θὰ κλαῖς ταπεινωμένη σ' ἔρμα στενορῦμα,
ἐνῶ ὁ Θρακίας τριγύρω θὰ φουρομανεῖ
τις ἀσέλγηες νύχτες,
ὅταν ἐντὸς σου ὁ φλογερὸς ἔρωσ κι ὁ πόθος,
πού σὲ μανία τὶς μάννες τῶν ἄλογων φέρνει,
ἀνάφει γύρω ἀπὸ τὴν ἀρρωστη καρδιά σου
ὄχι μὲ δίχως πόνου,
γιατὶ στὸν πράσινο κισσὸ τὰ εὐθυμα νιάτα
πιότερο χαίρουνται παρὰ στὸ μαῦρο μύρτο,
καὶ τὰ ξερά του φύλλα ρίχνουνε στὸν Ἔβρο
σύντροφο τοῦ χειμῶνα.

28 IV 23 μετάφραση

Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΗ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΕΝΟΣ ΑΣΤΟΧΑΣΤΟΥ

Μὴν παραδέχεσαι καμμιάν ἰδεολογία γιὰτὶ ἔτσι, στενεύεις τὰ ὄριά σου.

Οἱ γυναῖκες δὲν παραδέχονται τίς ἰδέες καὶ ἰδεολογίες γενικὰ γιὰτὶ τοὺς ἀρέσουν,
ἀλλὰ τίς παραδέχονται ἀπλῶς... γιὰ ν' ἀρέσουν.

Ποτὲ νὰ μὴν ἐμπιστεύεσαι ὅταν βρίσκεσαι σὲ κίνδυνο στὴ δύναμη τῶν βραχιόνων
σου, ἀλλὰ στὴ δύναμη καὶ στὴν ταχύτητα τῶν ποδιῶν σου.

Δὲν ὑπάρχει ἴσως πιὸ ἀνώφελο κι ἀντιπονητικώτερο πλάσμ' ἀπὸ τὸν ποιητὴ. Πιὸ
πρακτικοὶ μοῦ φάνηκαν πάντα, αὐτοὶ πού γράφουν τὰ ποιήματά τους ὄχι στὸ χαρτί,
ἀλλὰ στὶς... καρδιές τῶν κοριτσιῶν.

Ἡ γνώση εἶνε ἀπαραίτητη γιὰ νὰ γνωρίσομαι πῶς ὅλα εἶνε ἄγνωστα σαυτὸν τὸν
κόσμο.

Ἡ εἰλικρίνεια στὸν ἔρωτα φέρνει συντομώτερα τὴν καταστροφὴ του.

Κάθε ἐπιτυχία τοῦ πλησίον, μᾶς ρίχνει σὲ ἄφατη μελαγχολία.

Τιμὴ σου εἶνε βέβαια νὰδιαφορεῖς γιὰ τὸ θάνατο, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τὸν τρόπο τοῦ
θανάτου σου. Μιὰ φορὰ πεθαίνει κανεὶς· πέθανε λοιπὸν ἀξιόπρεπα !

Μὴν καταφρονατε τοὺς ἀνθρώπους πού κόβουν μεγάλες, ἀκίνδυνες ψευτιές. Αὐτὸ
δείχνει πῶς ἔχουνε μεγάλη φαντασία.

κεφάλι του μέσα στις πέτρες, περίμενε την όβιδα να σκάσει, μιὰ λάμψη πρώτα κ' ύστερα μιὰ χλαλοή ένα κατρακύλημα από πέτρες, κάλιο σκοτωμένο εκεί, ίσως τόν έαυτό του...

— Έκανες τίποτ' από δω πάνω ; ρώτησε ο ένας από τους εργάτες, μισοκλείνοντας τó μάτι. "Αν έχεις άμαρτίες δω θα φανούν, και γέλασε μοναχός του ύστερα ένα γέλιο, πούκοψε τó σκάσιμο τού φουρνέλου. Ένας κρότος άκούστηκε, σαν όβιδα που έσκαζε απ' τόν όχτρο, οι πέτρες κυλήσανε μονομιás κάτω, άλλες πιό μακριά, στο πλάι του ήρθανε μερικές κ' ύστερα βγήκανε από τη γωνιά τους. Οι εργάτες τρέξαν να δουν κ' ο Χαρης κίνησε για να φύγει. Στο δρομο τούρθε στο νού ή κουβέντα τού εργάτη και γέλασε τώρα, που δέ πρόφταζε πριν να γελάσει. "Ηθελε πολύ ν' άπαντήσει και θυμωσε με τόν έαυτό του, που δέν τούπε τίποτα, τίποτα γι' αυτό. Προχωρούσε στο δρόμο του και σι' αυτιά του έρχόντανε κάθε τόσο τά λόγια τού εργάτη, βούιζανε σά σφήκα, προσπαθούσε να τη διώξει μ'ά δέ μπορούσε. Κολλούσε εκεί, γύρω του φτερούγιζε έπίμονα, βούιζε σαν τή μύγα, που βούιζει τή νύχτα γύρω από τή λάμπα του.

— Έκανα τίποτα από δω πάνω ;

Συλλογίστηκε πάλι τó ρόλο του στη ζωή. Ούτε μιάν άγκαλιά γυναίκας δέν τόν είχε τραβήξει κοντά του και δέν είχε άνεβεί κ' αυτός ούτε μιάν Κυριακή πάνω στα πεύκα με μιάν γυναίκα. Αυτή με τó καπέλλο πάλι τούρθε στο νού. Τι τούρθε τού εργάτη να τού τó πει ; Στο δρόμο πάλι τó ίδιο βούισμα, άντρες, γυναίκες, παιδιά, που θα γινόντουσαν κ' αυτά άντρες δίχως ήθικó σκοπό στη ζωή πιό πολλοί είχανε ξεχυνθεί έξω γελώντας, τά μάτια άστράφτανε από χαρά κ' αυτός, αυτός μοναχός σαν να κλεγε στη μοναξιά του, μέσα στην έρημο, καμηλιέρης, με τó σκοπό του, τής ζωής, που δέν είχαν όμως οι άλλοι. Ένα αυτοκίνητο άνοιχτό πέρασε με γρηγοράδα μπροστά του, έφυγε σ'ιν άστραπή και σφυρούσε, γυναίκες κ' άντρες μέσα σκεδόν άγκαλιασμένοι κ' αυτός, αυτός δουφώντας τή σκόνη βρήκε τώρα τήν άπάντηση, που δέν είχε στην εργάτη και θυμωσε με τόν έαυτό του. Βρήκε, και τά μάτια του άγρια κοιτάζανε γύρω, σ'ι να θελανε να δούνε μιάν καταστροφή, έναν κόσμο, που δέν είχε ήθικη να πέφτει, και τó μίσος του να χορεύει φρενιασμένο πάνω σ' έρείπια. Όταν ήρθε στο σπίτι, κλειδώθηκε μέσα, βρήκε τά βιβλία του πάλι κ' ήσύχασε...

Σαλονίκη

ΣΩΤΟΥ ΓΑΡΔΕΝΗ

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΖΩΗΣ...

"Ανοιξε άθόρυβα τήν πόρτα τής σοφίτας και βγήκε στην ταράτσα. Σήκωσε τά βαθουλωμένα μάτια στον ούρανό. Είδε τ'όλόγιομο φεγγάρι τού φάνηκε, σαν τó μούτρο κανενός γελοίου παλιάτσου να τόν κορούδευε:—Κουτέ, σε λίγες ήμέρες θα είσαι πεθαμένος... Μά εγώ πάντοτε, κάθε βράδυ, θα γυρίζω στον ούρανό!—Έπειτα άπλωσε τó βλέμμα του μακριά... Διάκρινε τήν σιλοέττα τής Ακρόπολης, να σικώνεται στο βάθος επιβλητική, με τους δοξασμένους ναούς της επάνω, σαν κανέναν πελώριο μαύρο όγκος.

— Αθάνατα πράγματα—ψιθύρισε—... ενώ εγώ ! Λίγων ήμερών ζωή έχω άκόμη, κ' ύστερα... Τό είχε χτες ο γιατρός στη γυναίκα μου : «ό άντρας σου σε λίγες μέρες θα πεθάνει». τó κρυφάκουσα καθώς τον συνόδευε στη σάλα... Άκουσε να περνάει στο δρόμο κάποιον καρότσι. Έσκυψε στο πεζούλι τó άδυνατισμένο κορμί του πούμουιζε σά σκιά, κ' άπλωσε τó θολωμένο του άγριο μάτι στο σεληνέφωτο δρόμο.

"Ηταν ένας πλανόδιος μανάβης, ο γείτονας ο Μηνάς, που γύριζε απ' τήν άγορά. Πάνω στο άδειο του καρότσι κάθονταν τά δυό του γελαστά κοριτσάκια, μαζί με κάποιον μικρό ψώνιο, κ' ο ίδιος, ευχαριστημένος απ' τή δουλειά τής ήμέρας, τόσπραχνε από πίσω, με τó κεφάλι σηκωμένο ψηλά, ξέγνιαστος, τραγουδώντας κάποιον έρωτικό τραγου-

δάκι. Οι ρόδες κάνανε μεγάλο θόρυβο και πνίγανε τó τραγούδι... Σά γείτονας ο Μηνάς ήτανε γνώριμος του, και τήν Κυριακή, μετά τη λειτουργία, κάθονταν μαζί στον καφεéné κ' έπαιζαν σκαμπίλι.

Μά σαν προσβλήθηκε απ' τή φτύση άρχισε να τόν άποφεύγει : Φοβάτε, βλέπετε ο φτωχός έχει παιδιά, τι να σου κάνη ! Τόν δικαιολογούσε... Είδε φωτισμένο ένα παράθυρο τού άπέναντι ψηλού πλουσιόσπιτου' θα ήτανε νέος πλούσιος κύριος, που θα εργαζονταν για τις σπουδαίες του υποθέσεις. Ήταν ψηλός, μελαχρινός, όχι ώραιός, ως τριανταπέντε χρονών. Συμπονούσε πολύ τή δυστυχία, τους φτωχούς. Άτες είχε στείλει πενήντα δραχμές στη γυναίκα του, τις προάλλες άλλες είκοσιπέντε. Ο άρρωστος ύποπτευότανε' ζήλευε λίγο τή γυναίκα του, γιατί ήταν μικρή και νοστιμούλα άρεκέτα, μόλις ήταν είκοσιεφτά χρόνων... Μιάν μέρα τόν είχε δει να τής στέλνη χαμόγελα απ' τó παράθυρό του, κ' αυτή τά δέχονταν χωρίς να θυμώσει διόλου. "Ίσως να τόν αγαπούσε... Κι άφτη ή σκέψη τόν έβασάνιζε κάθε βράδυ, κρατώντας τον άγρυπνο πάνω στο σκληρό του άχυρόστρωμα, ώρες όλόκληρες. Χίλιες κακιές ύποψίες έβαζε στο μυαλό του... Ξάφνου σκοτεινίασε' είδε τή σελήνη να κρύβεται πίσω από κάποιον σκούρο συννεφάκια, σά να φορούσε κάποιον πυκνότατο βέλο. Άρρώστια και φτώχεια... μουρομούρισε. Τόν έπιασε πολλή ώρα ένας άκράτητος ξερός βήχας. Είδε στο πεζούλι μιάν γλάστρα γεμάτη κόκκινα τριαντάφυλλα. Άραξε πεντέξη και τά κομιάτισε. Κι όταν σε λίγες μέρες πεθάνω!... Τι θα γείνη ή γυναίκα μου ; Δίχως λεφτά' και δέν ξέρει καμιά τέχνη, τίποτε. Καθώς μάλιστα είχε λεπτοκαμωμένη !... Δύστυχη !... Θυμήθηκε τά περασμένα' πώς τήνε γνώρισε, πώς αγαπήθηκαν, κάποιον ώραιον συμβάντα γύρω σαυτό, τó γάμο τους, κ' άλλα, κ' άλλα, ένα σωρό άσχετα πράγματα... Εύτυχίες... που διαλύονται σαν τó καπνό ! Να μην είχα παντρευτή ! Δέ θα μ' ένιαζε ο θάνατος διόλου, θα ξεψυχούσα ήσυχος σαν πουλί!... χωρίς κανένα γνωστο, κανένα συγγενή, τι θα γείνη σαυτή τήν άπέραντη κ' άγνωστη πόλη!... Ζητιάννα άραγε !... πόρνη ; ... Κι άνατρίχιασε σύγκομος στη θύμηση των χυδαίων γυναικών, που τις έπισκεφτότανε πότε-πότε πριν να παντρευτή...

— Η Γυναικούλα μου τέτοια!... θεέ μου ! Ξεφώνησε, και με μιάν άπογνωστική φρίκη ξεχειλισμένη στα βαθυλά του μάτια, άπόμεινε πολύ ώρα κυττάζοντας τó φωτισμένο παράθυρο τού πλουσιόσπιτου. Μιάν φωτεινή σκέψη ήρθε στο νού του : Να παντρευτή!... ο τότε δέν κινδυνεύει τίποτα !... Τού ήρθε ο πλούσιος γείτονας. Θα τού άρέσει, θα τήν αγαπήσει, σκέφτηκε. Και μιάν γοργή είκόνα πέρασε στη φαντασία του : Η γυναίκα του με τó νυφικό της πέπλο, να στηρίζεται γελαστή στο μπράτσο τού πλούσιου γείτονα. Θα τού άνήκη, θάνα γυναίκα του!... Εγώ θα ξεστώ, και θαγαπήμεινον πιά, μόνο εκείνον. Γιατί να μη χαρή άφού δέν θα ύπάρχω;... Ένας λυγμός τού ξεψυγε, και τά μάτια του βοήκωσαν από παράπονο. Θα ένεργήσω γιαυτό τó ζήτημα... θα πάω στην Κυρά-Φανή τήν προξενήτρα να τής εξηγήσω τους σκοπούς μου : Τήν τρίτη μέρα τού θανάτου μου να πάη στο γείτονα να τού κάνη λόγο με τρόπο. Δέν πιστεύω να μη δεχτή άφού τήν αγαπάει... Έκοψ' ένα τριανταφυλλάκι, τόσφιξε νευρικά στην παλάμη του, και τόβαλε στο στόμα. Τό μάσησε' τó βρήκε πολύ πιερό. Θα πάω τώρα, γιατί ποιός ξέρει πότε θα μεύρη ο θάνατος;... Ίσως κ' αυτή τή νύχτα... Άκουσε από μακριά ένα ρολόι που χτυπούσε αδύνατα. Μέτρησε' ήταν έντεκα ! Πλησίασε τήν πόρτα κ' άρχισε να κατβαίνει άθόρυβα τή σάλα... Τά σκαλιά, που έτριζαν σε κάθε του βήμα σαν τρομαγμένα, τού φαίνονταν πώς τού φώνιζαν να γυρίση πίσω... Έφτασε στο τελευταίο πάτωμα, στο ισόγειο. Η κάμαρα τής Κυρά-Φανής είχε φώς. Πλησίασε άποφασιστικά και χτύπησε.

— Ποιός είναι ;

— Εγώ Κυρά-Φανή !... μπορώ... να σας πώ κάτι; Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά ή φωνή του μόλις άκούγονταν, σβυστή...

— Ελεύθερα, ελεύθερα... περάστε μέσα...

‘Ο άρρωστος έσπρωξε με πολλή κόπο την πόρτα’ έκανε ένα βήμα... Πήγε να πέσει και κρατήθηκε άπ’ την παραστάδα. Κυρά-Φανή!... πρόφερε και σωριάστηκε νεκρός καταμεσής στην πόρτα...

Φλεβάρης 1923

MAURICE MAETERLINCK

ILS ONT TUÉ...

Σκοτώσαν τρία κοριτσάκια,
να ιδούν τί κρύβουν στις καρδιές τους.

Ήταν ή πρώτη όλο εύτυχία
κι’ όπου τό αίμα της εκύλησε
για τρία χρόνια έσφύριζαν τρία φίδια.

‘Η δεύτερη όλο καλωσύνη
κι’ όπου τό αίμα της εκύλησε
για τρία χρόνια τρία πρόβατα βοσκοῦσαν.

‘Η τρίτη ήταν δυστυχισμένη
κι’ όπου τό αίμα της εκύλησε
για 3 χρόνια τρεϊζάραγγελοάγρουπνοῦσαν.

Μετάφραση

Σ. Ι. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΩΡΕΣ ΠΙΚΡΕΣ...

Απόψε ωιμε μια αγάπη μου παλια,
Στα στήθια μου τα κρούα ξανανιώνει
Μες στη φριχτη της νύχτας σιγαλια,
Οι πρωτινοι μου ξύπνησαν οι πόνοι.

Τα μάτια της ξανάζησαν τα ογρα
Μες στις καρδιας μου ολόφεγκα τη δίνη,
Για μια χαμένη ολότελα χαρα
Πικρα... φριχτα ξεχείλισε η οδύνη.

Ωρες πικρες... μου πνίγεται η καρδια
Πόχει της θλίψης πειε τό πικρανάμα
Και σα μια λίμνη η θλίψη μου βαθεια
Μέσα πνίγει ακόμα και το κλάμα.

Μιτυλήνη 1923

Ο ΠΑΒΛΟΣ Ο ΕΡΑΤΗΣ

Περιοδικό "LIBERALE NETTO,"

ΛΙΤΑΝΕΙΕΣ

‘Ω, ψυχή, που στα μάτια μου είσαι θρονιασμένη’ κλιούνε τα βλέφαρά μου άπ τό βάρος σου—γιατί παλεύουνε να σε κρατήσουν—ώ ψυχή μου όρμασμένη!... Άπ τό ξέπλεκο γιορτάνι τους, τα βλέφαρά μου κρούσταλλα δακρυβρεχτα σταλάζουνε στο φουρτοννιασμένο πρόσωπό μου πάνου, και μ’ εκείνα, φεύγεις και Σύ, ώ ψυχή μου, λυωμένη στα θερμά κρουνυαλλένια δάκρυά μου. ‘Ω, ψυχή μου! Στα μάτια μου είσαι θρονιασμένη! μά σταλαγματιά σε σταλαγματιά, στα χείλια μου μαζεύεσαι, ώ ψυχή, άπό πολύ καιρό... Πώς θάθελα και σήμερα στον ίσκιο τώ βλεφάρωνε, να φύτρωναν άχτιδες για τό σάπιο μου τό σώμα—τό σάπιο—που τόκαψε ο ήλιος τώ χειλιώνε, ώ ψυχή μου ποῦσαι άλάκαιοη στα μάτια μου θρονιασμένη! Και σήμερα ήθελα, όταν τ’ άνοιξιάτικο θερμό ζεφύρι, μουσκεύει στον ιδρωτά τη χωριά, κι’ ο ούρανός λιώνει, πάλι, στα κύματα πάνου. Σήμερα, που με τα δάχτυλα βαθιά χωμένα στην άμμουδιά της όχθης, ρουφώ τον παραλυμένο ήλιο, ρουφώ τό φώς’ ώ, πώς ήθελα άπ’ την άργιλλο που σφίγγω στην χούφτα, σα στα χρόνια τα παληά, νάπλλατα μορφές γιό μένα... Να χαμογελάνε της χαράς, και να θρηνοῦν της λύπης... μορφές δικές μου, χωριάτικες. Κ’ ύστερα κυττάζοντας στην όψη τους την κούρασή μου, να τις πλέξω έσπερινούς, για Σας, ώ μορφές, της ψυχής μου! ‘Ω, πέταλα, χλωμά, όρμασμένα, πέταλα τριανταφυλλένια... Τό σώμα τώ σύννεφων, στη χούφτα σφίγγετε, και τό πιέζετε, πέταλα χλωμά τριανταφυλλένια και μοναχά γελάτε, μέσα στο πυκνοφυλλοστολισμένο περιβόλι της Ζωής μου που δύνει... Πέταλα έρημα και χλωμά, πέταλα που πέφτετε άπ τό τριαντάφυλλο όντας φτάνει άπό μακρυν άπ τον όρίζοντα ο θάνατος, πέταλα φωτολουσμένα άπ τη λάμψη της άστραπής.

‘Ω πέταλα, πέταλα του τριαντάφυλλου που πεθαίνει, πώς ήθελα να σας έσφιγγα, σαν τα πέταλα που πέσαν άπό πάνου μου, και με κάθε όριμάδα να σε στολίσω σαν και πρώτα, πάλι έσένα, ώ ψυχή, με τα χλωμά τριανταφυλλένια πέταλα, της ώρας του θανάτου. Γιομάτα τα βαθουλά μου μάτια ουράνια θεά’ και τό σώμα μου που ολόένα λιώνει σαν τό χώνμα; βυθίζεται στις άφθαστες άκρες τ’ άπέραντου κάμπου, κι ή προσπάθειά του να ξαναγγίξει τις ήλιοχαρούμιες στιγμές, σπέρνει, ειρωνικά χαμόγελα, στα αίματοβαμένα σας χείλια, τριαντάφυλλα χλωμά.

Οί κάμποι... θα δοξολογούνε μυστικά σε κάθε ‘Ανατολή της σκουριασμένης ήσυχίας του φθινόπωρου, τα εκλεχτά σας δώρα, και θα φυλάνε ζωηρά τον ψαλμό της άθάνατης μυρουδιάς σας. Και τότε με τη βλέψη βαδίζοντας σε μακουνούς κι άγνωστους δρόμους, θα ξεπροβοδω, άπό μακρυνά, τα φορτωμέν’ άμάξια, με τόσα λημονημένα δειλινά, όντας παίζανε μέσο τα φυλλώματά σας, ώ πέταλα χλωμά τριανταφυλλένια... Και περιπλαγημένος άπό τό σούρουπο και τό φθινόπωρο της Ζωής, άγνωστος στους συλλέχτες της αγγής, θα προσφέρω όλοκαύτωμα στο βωμό της νύχτας τό χαμόγελο, που τριγήσα άπ’ τό γελαστό βλαστά των άνοιξιάτικων δειλιών...

Σαλονίκη 10 τ’ Απρίλη 1923

ΣΠΥΡΟΥ Κ. ΛΑΒΡΑΝΟΥ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ

Μια μαγιάτικη νύχτα άπ αυτές που τ’ άσημοπροσωπο φεγγάρι φωτίζει με τό γλυκό του φώς όλη τη φύση χαρίζοντας της μιαν ύπερκοσμη μαγεία, ο πολύσοφος Κρίσνα γυρόντας τα στενά μονοπάτια του λουλουδοστολιστου περιβολιού του σταμάτησε στον άνθισμένο λωτό κ’ έπειτα άπό βαθειά σκέψη είπε:

— Κ’ εγώ έλεγα π’ ο άνθρωπος είνε τό πιό ώραίο άπ όλα της ζωής δημιουργήματα, όμως πόσο λάθος είχα, τώρα που βλέπω τό λωτό λουσμένα σι άσημόλεuko του φεγγαριού φώς, αναγκάζομαι να φωνάξω: Νά! τό πιό ώραίο άπ όλα τα ζωντανά δημιουργήματα, τώρα που τα φύλλα του άνοιχτηκαν στο άπαιό της φεγγαρίσιας άχτίδας χάιδεμα, δέν μπορώ να ξεκολλήσω τό μάτι μου άπό πάνου του... Με ποιόν άπό τους ανθρώπους θα μπορούσα να τό παραβάλλω; Κ’ έπειτα άπό μια νέα σκέψη: Γιατί τάχα δε θα μπορούσα κι εγώ, που είμαι ένας Θεός να δημιουργήσω με τη δύναμη του λόγου μου, μιαν ύπαρξη που νάναι μέσα στους ανθρώπους, ό,τι είνε ο λωτός μέσα στα λουλούδια και να τη χαρίσω στον κόσμο για να χαίρεται ή γής και ο άνθρωπος;

— Λωτέ θέλω να γίνης μιαν άπάνταστα ώραία παρθένα που με την έμορφιά της να θαμπώσει και τ’ άσυγκίνητα άκόμη στην έμορφιά μάτια μου.

Κάτι σαν φτερούγιασμα χελιδονιού άκούστηκε, συνοδευμένο άπό τον ψίθυρο π’ έκανε τό κίμα χαϊδεύοντας ανάπαλα τα χαλίκια του γιαιού, τό φεγγάρι ζώρηψε τό φώς του και φώτισε με μι άπερίσσει λάμψη την άνοιξιάτικη φύση, τα πουλιά στ’ άσυνήθιστο φώς ξύπνησαν κι άρχισαν να τραγουδοῦν χαμηλόφωνα τα μελωδικότερά τους τραγούδια. για ν’ άφίσουν ν’ άκούεται τρανή ή μάγα τ’ άδονιού φωνή... ‘Ο λωτός εκλείσε τα φύλλα του σείστηκε σε μι κρυφήν ανατριχίλλα κι έπήλωνε, έπήλωνε όλοένα. ‘Ο Κρίσνα μ’ όρθάνοιχτα μάτια κυτώντας τό λωτό ένοιωσε τό σώμα του να τρέμη άπ ένα παράξενο αίστημα... είχε συγκινηθή! ‘Ο λωτός λίγο-λίγο χάθηκε και στη θέση του, φάνηκε μι άφρόπλοστη παρθένα. Τα κρινόλευκά της στήθια πάλλονταν κανονικά σε μι πολυάρωμη πνοή, τα έλιοχρωμα μάτια της κυτούσανε γύρω τη φύση στέρονοντας άστερείσιες άναλαμπές. στα δε κοραλένια δροσόλουστα χείλη της άνθοῦσε ένα αλθέριο, άγγελόπρεπο χαμόγελο. ‘Ο ύπερσοφος κυτούσε άχόρταγα την άνθογέννητη κι είπε:

— ‘Ως τώρα ήσουν τό λουλούδι της λίμνης γίνου τώρα τό λουλούδι της φαντασίας

είμαστε υποχρεωμένοι να τη χαρακτηρίσουμε ως αναχρονιστική, αφού κανένα αξιο λόγου φιλολογικό έργο δε γράφεται πιά κι ούτε μεταφράζεται στη καθαρεύουσα.

ΛΥΟ ΦΩΤΙΕΣ Άντ. Χατζηπαυστόλου. Δράμα οικογενειακό σε τρεις πράξεις Άθήνα 1923 βραβέφτηκε στον Καλοκαιρινό διαγωνισμό του Παρνασσού. Θα γράψουμε στο άλλο φύλλο.

P. X.

Δ Ι Α Φ Ο Ρ Α

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΜΙΑ ΟΛΙΓΟΜΗΝΗ κατάρτιση, ή Δραματική Σχολή του Ώδειου μας βιάστηκε να ντεπουτάρη την Κυριακή το άπογεμα στο θέατρο του Λευκου Πύργου με την Μονάκριβη του Ξε,οπούλου. Η έλαφρη αυτή κομεντί όχι από τα καλύτερα έργα του Ξενοπούλου, καλή, που δε στέζεται πιά, όπως σε λίγο δε θα στέζονται όλα του—σά να μάς χωρίξη ολόκληρη εποχή μ' αυτό, με χαρακτηρισες όχι καλά πλασμένους, με σκιηές πίοτερο βαλμένες για έμφε στο κοινό παρα ταιριασμένες στην ζεντρική γραμμή του έργου, όπου φαίνονται σά με βία κολλημένες, να ή «Μονάκριβη» που διάλεξε ή δραματική μας Σχολή για debut. Τόν άλλοκοτο χαρακτηριση της Έμμας, που είναι άγροιοζοριτσο, σαν τα λουλούδια των άγρων, όπως το θέλει ο συγγραφέας, ένα κράμα σκληρης και καλοιάγαθης ύπακοης και άνοπότητας, άδωας και άμαρτωλης, μικρης και μεγάλης στην καρδιά και στη σκέψη, έπαιξε με πολλή χάρη ή δίδα Σιακκή. Ό κ. Κοπανάς, λίγο ψυχρός και μερικές φορές πίοτερο σοβαρός από το όλο του μάς παρουσίασε έναν τύπο πατέρα μετρημένου, που δε συγκινείται ούτε συγκινεί εύκολα! Έκτός αυτών των δυο ιδιαίτέρας της διδας Σιακκή, πούνε κι αυτή πρωτόβαλτη στη σκηνή, που σά νάφησε τη συστολή της και τη συγκίνησή της πίσω από τα παρασκήνια και ρίχτηκε στη σκηνή ψύχραιμη, άδιάφορη για το κοινό μ' όλο το θάρρος παλαιμαχου ήθοποιού έξ έλαγγέλματος, όλοι οι άλλοι χροιαστήκανε μιάν ολόκληρη πράξη για να συνέλθουνε. Η δίδα Γαμπαί ως μητέρα στην πρώτη πράξη, είχε σ' ένα τόσο ψηλό τόνο το διαλογό της, που της στάθηκε άδύνατο να χρωματίσει τη φωνή της και μόλις από τη δεύτερη πράξη έγινε φυσικότερη. Το ίδιο και για τη δίδα Σταθοπούλου, που, στη δεύτερη πράξη σαν πρωτοπαρουσιάστηκε είχε χάσει τη ρωνή της και τη φυσικότητα των κινήσεών της, κι όμως σ' αυτή ταίριαζε ο ρόλος της ψυχοπαθης κ' αίσταντικιας Τερέζας, άν και ο συγγραφέας τη θέλει ν' αγαπά και την κίνηση νάνε και χειραφετημένη!! Ό κ. Σφενδόνης έπλήρωσε κι αυτός το φόρο του έρασιτέχνη, ίσως και περισσότερο από κάθε άλλο σε συγκίνηση κι άφυσικότητα κινήσεων. Είνε όλήθια πως είχε κ' ένα ρόλο. Το ρόλο του ήμιθίου κι άψυχολόγητου Ριρή, ν' άποδώσει. Στο παίξιμό του είχε στιγμές που ήταν τόσο άκαμπτος! συχνά είχε να κάνει με τ' γάντια του και σ' όλες του τις πόξες ήταν λίγο άφελης και πολύ... σιδερωμένος! Άλλες φορές είχε κάτι κινήσεις το ζεφαλιού προάόντων... Έμεις όμως δε θάμαστε τόσο σκληροί στην κρίση μας και δε θα θελήσουμε να πιστέψουμε στη «διάγνωση» του φίλου κ. Μακρη, που τις έχαχαχίρισε γενυρικές γιατί τότε άλιμονο! είνε σά να του άραιούμε κάθε έλλιδα μελλοντικής επιτυχίας στη σκηνή.

Αυτά με λίγη καλή θέληση και συμπάθεια για τους έρασιτέχνες μας μπορούμε να τα κρίνουμε έπεικέστερα και νάν' άποδώσουμε όπως και πρέπει κατ' άντανάκλαση στον κ. Κοπανά. Τα του Καίσαρος Καίσαρι. Γιατί ο κ. Κοπανάς πρέπει να κριθίη πολί περισσότερο από το παίξιμο των άλλων. Η δίδα Βικελίδου καλή για υπερέτρια!! μά έλπίζουμε να την κρίνουμε σε σπουδαιότερους ρόλους. Κατά βάθος όλοι μείνανε και πρέπει να μείνουν εύχαριστημένοι και τη συγκίνηση που κατείχε τους έρασιτέχνες μας πρωτόβαλτους στη σκηνή πρέπει να τη σεβαστούμε κ' έμεις γιατί κι αυτή προήρχονταν από ένα σέβας προς το γνωστό για τους έρασιτέχνες κοινό, που μπρός του ανέλαμβαν να παρουσιασούν. Μιά τέτια συγκίνηση πρέπει να θεωρηθεί ίερή και σά μια καλή άοχη για έρασιτέχνες, που με τέτιες άοχες και άντιλήψεις το φόβο και το σέβας προς το κοινό μάς έξασφαλίζουν από θεάματα οίχτρα που μάς παρουσιάζουν συχνά θίασοι άκατάρτιστοι κι άμελέτητοι άδωφορούντες μέχρις άναστηρίας για το κοινό. Από την άποψη αυτή οι δίδες και οι γέοι με την ώραία τους πρωτοβουλία να δώσουνε μιά καλλιτεχνική πνοή στην κίνησι της πόλης μας, πρέπει να ένθαρρουνθουνε γιατί άνεβήκανε στη σκηνή από έναν άγνό ένθουσιασμό για την τέχνη, που δεν πρέπει να πνίξουμε στη γέννησή του με άυστηρές κριτικές.

X.A.

ΣΤΗ ΜΥΤΙΑΗΝΗ Βγαίνει δω κ' ένα δυο μήνες ή «Καμπάνα» βδομαδιάτικη έφημερίδα πούνε γιομάτη ζωή, γιομάτη καινούργιες ιδέες. Πρέπει ιδιαίτερα να την προσέξουμε την Καμπάνα γιατί είνε φύλλο που δε φοβάται τη διακήρυξη της αλήθιας. Μιά ματιά στη γλώσσα πούνε συνταγμένη θα μάς πείσει πως ή γνώμη να μην εναντιόμαστε στις συνήθειες του κόσμου σά θέμε να μάς διαβάσει και να μάς υποστηρίξει δεν έχει θέση σ' άρτη κι άπόδειξη που ή Καμπάνα είνε γραμμένη άλάκαιοη στη γλώσσα μας τη δημοτική δε ζητάει με ψεφτιές να πλανέψη μά με μόνο την αλήθια έχοντας παντιέρα της. Τα σαχαρηγήριάμας τα πιό έγκάρδια στο διεφθνή της το Στρατή Μυριβήλη.